

Prostat Spesifik Antijen
ve
Günümüzdeki Gelişmeler

2 Nisan 2005,Mudanya

Prostat Kanseri

- 2004 yılı öngörmeleri

–Yeni tanı → 230.110

–Ölüm → 29.900

Jemal A, CA Cancer J Clin 2004

- Kanseler arasında görölme sıklığı → #1

- Tümöre bağı ölüm → #2

Jemal A, CA Cancer J Clin 2004

Prostat Kanseri / PSA

- En sık kullanılan kanser belirteci
- PSA bakışı → Prostat kanseri tanısında en sık izlenen yol
- Son 20 yılda yaygın kullanım → PKa tanısı anındaki evrede değişim

PSA' nın Öyküsü

- prostat dokusunda izolasyon

Ablin RJ, J Reprod Fertil 1970

- seminal plazmada tanımlanması

Hara M, Nippon Hoigaku Zasshi 1971

- prostat dokusunda pürifikasyon, prostata özgü

Wang MC, Investig Urol (Berl). 1979

- Klinik Uygulamalar

- serumda PSA ölçümü → 1980

- PKa olgularının izlemi için kullanımda FDA onayı → 1986

- PKa taramasında kullanım onayı → 1994

PSA Biyolojisi

- 34 kD glikoprotein
- Doku kalikrein ailesinden (hK3) → serin proteaz
- gen ekspresyonu → androjenik kontrol
- lokalizasyon 19. kromozom (19q13.4)
- prostat asiner hücre ve duktal epitelden salınım
- Fizyolojik işlev → seminal koagulum likefaksiyonu (semenogelin parçalanması)
- Semende serumdan $\sim 10^6$ kat fazla

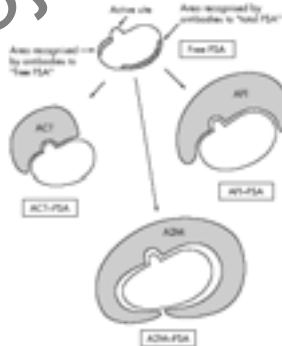
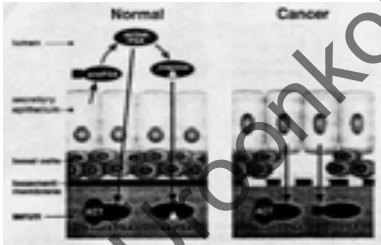
Lilja H, J Clin Invest 1985

PSA Biyolojisi

Üretilen PSA → Seminal plazma
→ Kan dolaşımı

BPH

Prostat kanseri → Prostat dokusunda yapısal bozulma → PSA ↑
Prostatit

Serum PSA Düzeyinde Artış

Yaş

Inflamasyon

Fiziksel aktivite

Ejakulasyon

BPH

Akut retansiyon

İlaç Tedavisi (Finasterid)

Kateterizasyon

Sistoskopi

Rektal muayene

Prostat masajı

TRUS

Biyopsi ve TURP

Prostat Kanseri ve Toplam PSA

- PKa tanısında eşik PSA değeri → 4.0ng/ml
  - PSA > 4ng/ml kişiler → %50 gereksiz biyopsi
  - PSA 4-10ng/ml → %25 PKa

Catalona WJ, N Eng J Med 1991
Brawer MK, J Urol 1992

- PSA >4 ng/ml → %20-25 BPH
- PSA < 4ng/ml → %20-50 klinik önemli PKa

Balk SP, J Clin Oncol 2003

- Biyopside kanser yakalama oranları

- Normal PRİ, PSA <4 ng/ml %6
- Normal PRİ, PSA >4 ng/ml %23
- Anormal PRİ, PSA <4 ng/ml %15
- Anormal PRİ, PSA >4 ng/ml %56

- Tarama aracı olarak PSA → PRİ' den daha duyarlı
- Kanseri - benign ayrımında eşik değer → 4ng/ml

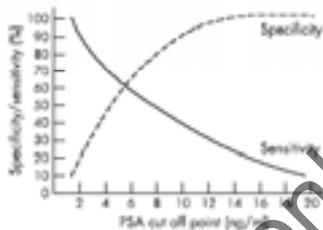

Prostat Kanseri ve Toplam PSA

PSA 0-4ng/ml → PPV %6.6-26.9

PSA'nın Tanı Gücü Arttırılabilir mi?

- PSAD, TZPSAD
- PSAV
- Yaşa özgü PSA referans aralıkları
- Kompleks PSA
- Serbest PSA
- Serbest PSA alt tipleri
- PSA türevlerinin volüm indeksleri

Prostat Kanseri ve PSAD

PSA / prostat volümü > 0.15 → PKa

Benson MC, J Urol 1992

PSAD 0.15 → %30 PKa tanı alamaz

Lujan M, Prostate Cancer & Prostatic Disease 2001

TZPSAD → %95 PKa tanısı koydurabilir

Djavan B, J Urol 1998

PSAD / TZPSAD → TRUS gerektirir

Prostat şekil ve epitel/stroma farklılıkları

PSAD ve s/tPSA kombinasyonu → PKa tanısında özgüllük ↑

Özen H, Eur Urol 2001

Prostat Kanseri ve Yaşa Özgü PSA

< 60 yaş duyarlılığı, yaşlılarda özgüllüğü artırmak

Oesterling JE, JAMA 1993

Türk erkeklerinde Yaşa Özgü PSA referans aralıkları

40-49 0-2.0ng/ml

50-59 0-2.9ng/ml

60-69 0-5.2ng/ml

70-79 0-6.6ng/ml

Çal Ç, Türk Üroloji Kongresi 2004

PSAD → 40-49 yaş → %18

50-59 yaş → %5 daha fazla PKa tanısı

Criley H, Urology 1994

Yaşlılarda klinik önemli kanser tanısı atlama riski yüksek

Catalona WJ, 2000

Prostat Kanseri ve Yıllık PSA Artış Hızı

Yıllık t PSA artışı 0.75ng/ml/yıl < %72 PKa
%5 PKa ø

Carter HB JAMA 1992

Sorunları

- PSAV için eşik değer belirlemek zor
- Önceden ölçülmüş PSA değerlerine gereksinim
- PSA' da spontan biyolojik değişkenlik

Doğru sonuç → en az 18 aylık sürede en az 3 ölçüm

Prostat Kanseri ve s / t PSA

PKa' da PSA' nın normal internal proteolizisi aksar →
serbest / total PSA oranı ↓

s / t PSA için eşik değeri → %15-25

	PSA aralığı (ng/ml)	Eşik Değer (%)	Duyarlılık (%)	Özgüllük (%)
Catalona, 1998	4-10	25	95	20
Haese, 2002	4-10	18-25	64-93	58-19
Saika, 2002	4-10	24	95	23.1
Catalona, 1998	2.6-4	27	90	18
Djavan, 1999	2.5-4	41	95	29.3
Haese, 2002	2-4	18-25	46-76	74-38

Prostat Kanseri ve s / t PSA

PSA 4-10ng/ml → s / t PSA > %25 → %8 kanser
s / t PSA < %10 → %56 kanser

Balk SP, J Clin Oncol 2003

Yorum

- s / t PSA ve PSAD yaşa özgü PSA'dan daha iyi
- TRUS gerektirmediği için PSAD' ye tercih edilebilir

Catalona WJ, J Urol 2000

PSA 2-4ng/ml, yüksek riskli (ırk, aile öyküsü)

→ s / t PSA < %27 ise kanser riski %53

Uzzo 2003

Kronik prostatit → s / t PSA oranı ↓

Prostat Kanseri ve cPSA

s/tPSA için 2 ayrı ölçüm ve hesaplama

Evrensel bir cut-off değeri yok

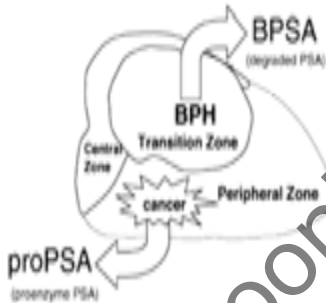
Farklı ölçüm yöntemleri

cPSA avantajı

- tek ölçümle bağlı PSA ölçümü
- kanser tanısını kolaylaştırmak
- daha net eşik değer
- maliyeti azatmak

	Cut-off (ng/ml)	Duyarlılık (%)	Özgüllük (%)
Brawer,1998*	2.52	95	26.7
Okihara, 2001*	2.3	92	42
Saika, 2002	3.3	95	8.5
Partin, 2003*	2.2	85	35
Parsons, 2004	2.3	95	20.1

Prostat Kanseri ve Serbest PSA Alt Tipleri

Pro PSA:

- PSA'nın öncü aminoasitlerinin parsiyel kırılması
- Prostat kanseri ile ilişkili.
- HGPIN ve PCA'da -2pro PSA için yoğun boyanma, benign dokuda zayıf boyanma var.

Chan ve ark., 2003

BPSA:

TZ dokusunda kansere göre 4 kat fazla. Kanser benign ayırımında yararlı olabilir.

Mikolajczyk ve ark., 2000

İntakt PSA

Prostat Kanseri ve PSA

- PSA çok yararlı bir prostat kanseri belirleyici
  - Hastalığa özgü değil organa özgü
- PSA
  - PKa tanısı
  - Kanserin evrelenmesi
  - PKa hastalarında tedaviye yanıtın izlenmesi
  - PKa taraması için kullanılabilir

Carter B, J Urol 1997

Sonuç

PKa Tanısı

- 4-10ng/ml aralığında tanısal değeri arttırılmalı
- 2-4ng/ml klinik önemli kanserler akılda tutulmalı
- PSA ile PKa taraması ilk tanı anındaki evrelerde gerileme oluşturdu. Mortalite azalması ?

2 Nisan 2005, Mudanya